

Meer kennis over substraten naar de kweker

‘De kweker moet weten waarmee hij werkt’

BVB Substrates is een van de toonaangevende productmerken van substraatproducent en leverancier Kekkilä-BVB. Met ruim 100 jaar ervaring heeft het Nederlandse productmerk zich ontwikkeld tot de Europese marktleider voor professionele kwekers. BVB Substrates staat bekend als een betrouwbare partner met producten van hoge kwaliteit.

Auteur: Heidi Peters

‘De vraag naar substraat kwam op toen boomkwekers met de teelt overgingen van de volle grond naar de pot’, vertelt Bram van Bommel, verantwoordelijk voor advies en verkoop aan boomkwekerijen. ‘We begonnen met substraat dat bestond uit veen, zoden of tuinturf. Deze grondstoffen werden allemaal gebruikt voor de pottenteelt.’ ‘We hadden toen al veel kennis in huis over veen en we waren ook toen al aangesloten bij de Regeling Handelspotgronden (RHP) waarvan we het keurmerk voeren’, vult verkoopleider Johan van Geest aan. ‘RHP is ontstaan vanuit de substraatbedrijven, waar heel veel kennis zit, die ook nog steeds ontwikkeld wordt.’ Van Bommel: ‘We begonnen toen met substraten op basis van veen, maar we hebben inmiddels veel nieuwe kennis vergaard over een diversiteit aan complementaire grondstoffen.’

Verschillende soorten veen

Het eerste veen kwam vooral uit Noord-Duitsland. Met het oog op het milieu mag

daar steeds minder veen afgegraven worden. ‘Veel veen komt nu uit de Baltische staten en Scandinavië. Vooral in Finland en Zweden wordt veel veen gewonnen’, vertelt Van Bommel.

‘Je kunt veen op verschillende manieren oogsten: verticaal of horizontaal. Horizontaal geogst veen noemen we freesveen. Dit is de iets goedkopere variant, die bestaat uit wat fijner materiaal. Bij verticaal oogsten ontstaat zodonturf. Zodonturf breken en snijden we, waardoor er fracties ontstaan die de stabiliteit in een pot of bak geven. Er zijn heel veel soorten veen, qua fijnheid en qua herkomst. Elke soort veen bezit eigen goede eigenschappen die bruikbaar zijn in substraat.

De laatste jaren zagen we ook veel complementaire grondstoffen op de markt komen, zoals kokos, bark, schors, compost en houtvezel. Door de huidige ontwikkelingen wordt het steeds belangrijker dat we de mogelijkheden van deze aanvullende grondstoffen onderzoeken.’

Complementaire grondstoffen

Een aantal jaar geleden werden er steeds meer substraten op basis van deze complementaire grondstoffen ontwikkeld. 'Bedrijven wilden zich hiermee profileren en verkochten dus vooral deze producten. Deze marktverandering kwam in eerste instantie vooral vanuit het VK naar ons toe. De trend ebde ook weer wat weg, maar de laatste jaren wordt er, met het oog op duurzaamheid en hernieuwbaarheid, weer steeds meer naar substraat op basis van deze grondstoffen gevraagd', aldus Van Bommel.

'Kekkilä-BVB ging daarom op zoek naar manieren om de eigenschappen en de duurzaamheidsaspecten van deze aanvullende grondstoffen te toetsen. Wat die laatste aspecten betreft, zijn er diverse manieren om zaken aan te tonen. Ga je bij het bekijken van de milieu-impact van bijvoorbeeld kokos of compost enkel uit van de CO₂-uitstoot, of neem je ook zaken zoals ecotoxiciteit, verzuring en humane toxiciteit mee? Deze en andere factoren worden meegenomen in een levenscyclus-analyse (LCA), en dat is de manier waarop Kekkilä-BVB de duurzaamheid van substraten analyseert.'

De levenscyclus-analyse is een methode om de totale milieubelasting van een product gedurende de hele levenscyclus te bepalen, dat wil zeggen van de winning van de benodigde grondstoffen tot de productie, het transport, het gebruik en de afvalverwerking.

LCA-waarde versus carbon footprint (CO₂)

Van Bommel: 'Dit zijn we gaan doen per grondstof. Tijdens de levenscyclus van veen vindt er CO₂-uitstoot plaats. Doordat de CO₂-uitstoot van veen hoger is dan van andere grondstoffen, scoort veen slechter als het gaat om klimaatverandering, uitgedrukt in kg CO₂. Zo heeft elke grondstof een andere impact op het milieu. Kokos, dat uit zuidelijke landen komt, moet behandeld worden door middel van een chemisch proces. Tijdens deze behandeling wordt veel water gebruikt; kokosproducten hebben dus een hoge waterconsumptie. Door te kijken naar alle factoren die invloed hebben op het milieu, kom je uiteindelijk op een waarde die per product de impact op het milieu weergeeft. Daarin zijn dan alle factoren meegenomen. De LCA-waarde zegt iets meer over de impact van een grondstof, met een heldere onderbouwing.' Van Geest: 'De milieu-impact moet op een juiste manier afgespiegeld en vergeleken worden. Wij als Kekkilä-BVB zien waarde in het gebruik van een diversiteit aan grondstoffen met elk hun eigen goede eigenschappen en eigen effecten

op het milieu. Kekkilä-BVB is dan ook niet de enige die deze aanpak hanteert en onderzoek doet naar milieuaspecten van verschillende grondstoffen. De gehele sector werkt hier gezamenlijk aan. Samen met de RHP en Growing Media Europe (GME), waarbij wij zijn aangesloten, wordt er in Brussel gelobbyd rondom substraten.'

Nieuwe grondstoffen

Van Bommel: 'Met de LCA-waarden kunnen we steeds meer inzicht geven in de voor- en nadelen van bepaalde grondstoffen voor het milieu. Eén van de grondstoffen die wij aanbieden, *Sphagnum*, is het jonge mos dat aan de bovenkant van veen groeit. Kekkilä-BVB heeft onder andere in Finland eigen veenderijen.' Hij vult aan: 'Voorheen werd de bovenste laag van een veenveld niet gebruikt in substraten. We gebruiken dat materiaal nu wel en zien dat *Sphagnum* een hoge buffer heeft wat betreft pH en vocht, die enigszins overeenkomt met veen. In Finland en vergelijkbare landen doet men aan bosbeheer; het grote voordeel hiervan is dat er goede velden beschikbaar zijn waar dit mos groeit. Het groeit ook weer aan na het oogsten, zodat het over 20 à 30 jaar opnieuw geoogst kan worden.'

BVB Accretio

BVB Accretio, de naam die het *Sphagnum* heeft gekregen in het productportfolio van BVB Substrates, heeft een groot voordeel ten opzichte van andere alternatieve materialen. De pH-waarde is lager dan die van de meeste andere grondstoffen. Door wat kalk toe te voegen, kom je gunstiger uit met de zuurtegraad van deze grondstof. Veel alternatieven starten met een hoge zuurgraad en die is lastiger te sturen naar de gewenste pH-waarde. 'We zien dat de proeven die we de afgelopen twee jaren hebben gedaan, vooral in de aardbeienteelt goed aanslaan', vertelt Van Bommel. 'De zachtfruitsector werkt veel met kokos en we zien dat BVB Accretio veel vergelijkbare eigenschappen heeft. In de boomkwekerij is het assortiment heel breed. We kijken nu waar BVB Accretio het meeste toevoegt. Zuurminnende gewassen blijven het goed te doen op substraten die BVB Accretio bevatten.'

Wetenschappelijk onderzoek

Alle milieuaspecten van *Sphagnum* worden in wetenschappelijk onderzoek meegenomen. 'Onderzoek van RHP heeft aangetoond dat er wel wat gevolgen zijn wanneer je met alter-

natieven werkt. Als kweker moet je weten hoe daar het beste op te anticiperen. We willen kwekers absoluut niet bang maken, maar we zien soms dat ze zich wat minder bewust zijn van wat substraat is en hoe je de bemesting moet sturen. Dat moet je weten omdat de grondstof waarmee de meeste kwekers gewend zijn te werken, veen, zo'n grote buffer heeft. Steenwol, dat bijvoorbeeld gebruikt wordt in de teelt van glasgroente, heeft helemaal geen buffer. Om een optimaal resultaat te behalen, moet de kweker zijn traditionele manier van bemesten en bewateren hieraan aanpassen. Wij kunnen daar natuurlijk bij adviseren en ondersteunen.'

Milieukostenindicator

Van Bommel: 'De overkoepelende organisatie voor Europese substraatproducenten, Growing Media Europe, is bezig om per grondstof te kijken naar de LCA-waarden. Wij hebben als bedrijf besloten hier nog wat dieper op in te gaan: per receptuur willen wij de klant inzicht kunnen bieden in de LCA-waarde. Wij kunnen nu voor het grootste deel van ons aanbod per receptuur aangeven welke kosten gemaakt moeten worden om de impact op het milieu te compenseren. Je ziet dat er in gemeentelijke bestekken al steeds meer om gevraagd wordt. Je mag bijvoorbeeld boomsubstraat aanbieden in het bestek, maar je moet wel aangeven wat de milieukostenindicator is. Het kan in de praktijk dus voorkomen dat een mengsel dat wat duurder is, op basis van de milieukostenindicator en het bestek als betere optie naar voren komt, simpelweg omdat er op deze manier meer inzicht is in het product. Dat was ook een van de redenen dat wij dit per receptuur wilden kunnen uitdrukken.'

Verandering in teeltmethode vereist

Van Bommel legt uit: 'De werkelijke milieu-impact van producten is belangrijk. Er zullen dan ook zeker veranderingen plaatsvinden in de sector. De substraatsector gaat ervoor zorgen, onder leiding van landelijke en Europese brancheorganisaties en in samenwerking met retailers en de wetgever, dat er meer variatie in de gebruikte grondstoffen komt. Dit zal gelden voor de gehele branche, zowel in binnen- als buitenland.

De Vereniging Potgrond- en Substraatfabrikanten Nederland (VPN) heeft voor Nederland al bepaalde doelstellingen gegeven. Zo moeten organische substraten voor de professionele markt in 2025 voor ten minste 35 procent bestaan uit hernieuwbare grondstoffen.

Voor de consumentenmarkt is de doelstelling zelfs 60 procent. Daarom werken we nu dus meer met complementaire grondstoffen zoals kokos, houtvezels en schors. In 2019 bevatten de substraten van Kekkilä-BVB 17 procent complementaire grondstoffen en dit percentage zal de komende jaren alleen maar oplopen. Voor telers is het belangrijk te weten dat jun teelt verandert door de samenstelling van deze nieuwe substraten. Ze kunnen optimale resultaten blijven behalen, maar ze hebben wel wat extra kennis nodig, omdat substraten met alternatieve grondstoffen zich anders gedragen dan traditionele substraten. Zo zullen bijvoorbeeld de pH-waarde, de voeding en de buffer tijdens de kweek meer fluctueren in mengsels die minder veen bevatten. Alternatieve grondstoffen zijn immers minder stabiel dan veen, doordat ze – in tegenstelling tot veen – nog niet volledig verteerd zijn. De bacteriën die ontstaan bij de vertering van houtvezels, verbruiken dezelfde stikstof die de plant nodig heeft. Dat moet je als kweker dus compenseren. Ook moet er rekening mee worden gehouden dat de pH-waarde na het geven van bijvoorbeeld bronwater met voeding sterker fluctueert in deze nieuwe substraten.

Op al deze veranderingen is prima in te spelen door kwekers, als ze zich er maar bewust van zijn. Daarnaast brengen de complementaire grondstoffen stuk voor stuk ook erg goede kwaliteiten met zich mee.'

Voorheen werd de bovenste laag van een veenveld niet gebruikt in substraten

Stop mos en onkruid

Van Bommel vervolgt: 'Mos en onkruid vormen een steeds groter probleem door het wegvalen van chemische bestrijding. Om de overlast hiervan te beperken, strooien telers potten af met een luchtige laag, waardoor onkruid en mos minder kans krijgen. Door deze toplaag blijft het vochtgehalte van het substraat eronder hoger. Daar heeft de kweker vanwege de toplaag wat minder zicht op. Het is dus belangrijk dat de kweker hier vooraf rekening mee houdt. De toplaag die wij binnen het productportfolio van BVB Substrates aanbieden, heet BVB TopClean. Dit is een mix van twee grondstoffen die eenvoudig met een machine aangebracht kan worden. Met BVB TopClean wordt de vochtbuffer van het substraat hoger, doordat de capillairen van het substraat afgesloten worden van de lucht en de wind. Dit vermindert de verdamping. Daarnaast blijft het materiaal op zijn plaats en waait of valt het niet van de potten af. De adviseurs bij Kekkilä-BVB kunnen onze klanten ondersteunen bij het aanpassen van hun teeltmethoden, om optimaal gebruik te kunnen maken van moderne mengsels en producten zoals BVB TopClean.'

Stijgende marktvraag naar substraat

Van Geest: 'We zien wereldwijd, ook in Europa, dat de vraag naar substraat sterk toeneemt. In de hele voedselketen zal de behoefte aan substraat de komende jaren blijven stijgen. Landen ontwikkelen door. In China en Zuid-Amerika verschuift de teeltwijze van vollegrondsteelt naar teelt in potten, waarvoor substraat vereist is. Om aan de wereldwijde vraag te kunnen voldoen, hebben we deze complementaire grondstoffen hard nodig.'

Meer kennis naar de kweker

Jan Dirksen is teeltadviseur bij Kekkilä-BVB: 'Vaak gaan we vanuit de bestaande situatie bij een kweker verder optimaliseren. Is iemand tevreden, maar neemt het substraat wat te weinig water op, dan voegen we wat kokos of klei toe, net wat er nodig is. Dat geldt ook voor bemesting. Wij nemen de kwekers graag mee in de ontwikkelingen, waardoor ze zelf ook meer kennis krijgen.' Van Bommel: 'Een aantal jaar geleden hebben we BVB College opgericht voor klanten die producten van BVB Substrates gebruiken. Ons doel was hiermee meer kennis over te brengen aan de kweker. Onze collega's zijn gespecialiseerd op hun eigen werkgebied, zoals de boomkwekerij, zachtfruit of champignons. Hierdoor hebben ze elk diepgaande kennis en kunnen ze kwekers optimaal ondersteunen.' 'Wij hebben geen verkopers in dienst, maar adviseurs', verduidelijkt Van Geest. 'Natuurlijk hebben we een commerciële inslag, maar ons belangrijkste doel is de kweker optimaal helpen. We gaan als het ware naast de kweker staan om te kunnen adviseren over het juiste substraat en de eventuele impact op de teeltmethodes. In de waardering van onze klanten zien we terug dat deze aanpak goed bevalt. De afgelopen jaren hebben we dan ook een mooie groei doorgeemaakt, zowel in Nederland als internationaal.'

Be social

Scan of ga naar:

www.boom-in-business.nl/article/33544/meer-kennis-over-substraten-naar-de-kweker

Minder verdamping in de pot met BVB TopClean